

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Ivo Pospíšila a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobců: **a) V. H., b) D. H.**, oba zastoupeni Mgr. Silvií Rymlovou, advokátkou se sídlem nám. Republiky 2/1, Opava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 1. 2019, č. j. OAM-1023/ZA-ZA06-K07-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 4. 2019, č. j. 63 Az 10/2019 – 49,

t a k t o :

- I.** Řízení o kasační stížnosti žalobce b) **se zastavuje.**
- II.** Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 4. 2019, č. j. 63 Az 10/2019 – 49, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- III.** Ustanovené zástupkyni žalobců Mgr. Silvií Rymlové, advokátce se sídlem nám. Republiky 2/1, Opava, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši **10.520 Kč**, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně a) [dále též „žalobkyně“] podala jménem svým a jménem svého v té době nezletilého syna, žalobce b) [dále též „žalobce“], žádost o mezinárodní ochranu ve Spolkové republice Německo a poté byli žalobci na základě přímo použitelných evropských předpisů předáni k vyřízení žádosti do České republiky. Jako důvod žádosti uvedla žalobkyně strach z bývalého manžela, který ji fyzicky napadal. Tomu byl přítomen i žalobce, který měl z tohoto jednání strach a psychologické problémy. Se žádostí o pomoc se žalobci v zemi původu na nikoho neobrátili. Dalším důvodem žádosti jsou zdravotní problémy obou žalobců. Žalovaný rozhodnutím 14. 1. 2019, č. j. OAM-1023/ZA-ZA06-K07-2017 (dále jen „napadené rozhodnutí“), žalobcům mezinárodní ochranu podle § 12 – 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu,

ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neudělil. Dospěl k závěru, že žalobkyně měla v Arménii možnost využít k ochraně svých práv před jednáním manžela pomoci tamních úřadů. Dle shromážděných informací (Informace Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra – Arménie – domácí násilí z 2. března 2018) přijal arménský parlament v prosinci 2017 zákon o domácím násilí, do té doby byly případy domácího násilí posuzovány podle obecných ustanovení trestního zákoníku. V lednu 2018 Arménie podepsala Úmluvu Rady Evropy o prevenci a boji proti násilí na ženách a domácímu násilí (dále jen „Istanbulská úmluva“). Kromě toho působí v Arménii řada neziskových institucí, které nabízejí pomoc obětem domácího násilí. Ani obavy žalobkyně z návratu do vlasti v době podání žádosti nemají opodstatnění. Dle tvrzení žalobkyně ji její bývalý manžel fyzicky napadal od roku 1993. V roce 2009 po největším útoku se žalobkyně i se synem odstěhovala a bydleli nejprve u příbuzných, od roku 2014 si pronajala vlastní byt a roku 2016 Arménii opustila. Žalobkyně se za celých 23 let neobrátila se žádostí o pomoc na žádný státní orgán. Žalovaný poukázal i na nesrovnalosti ve výpovědi žalobkyně. V rámci řízení např. uvedla, že od roku 2009 do roku 2016 docházelo k fyzickému násilí každý měsíc, přičemž četnost bití závisela na tom, jak rychle trvalo bývalému manželovi žalobkyni vyhledat. Dále však žalobkyně vypověděla, že během pobytu u příbuzných v letech 2009 – 2014 a poté při pobytu v pronajatém bytě ji manžel nebil. K bití docházelo pouze v bytě manžela, kam žalobkyně dle vlastních tvrzení chodila, aby si tam „vzala nějakou věc“. Bývalý manžel tedy žalobkyni nijak hledat nemusel, když za ním do bytu sama dobrovolně chodila a to v době, kdy se před ním musela údajně skrývat. Pokud by žalobkyně skutečně měla z jednání bývalého manžela strach, nechodila by sama dobrovolně do jeho bytu. Žalovaný se zabýval též zdravotním stavem obou žalobců, který dle doložených podkladů nevyžaduje žádnou specializovanou péči, která by nebyla v Arménii dostupná.

[2] Proti napadenému rozhodnutí se žalobci bránili žalobou u Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“). Namítali, že domácí násilí, jemuž byla žalobkyně dlouhodobě vystavena, představuje azylově relevantní skutečnost. V případě pronásledování ze strany soukromých osob je stěžejním posouzení reálné možnosti žadatele využít účinnou ochranu poskytovanou státními orgány. V tomto žalovaným dle žalobkyně zcela selhal a omezil se na popis právního rámce bez ohledu na jeho praktické uplatňování. Není rozhodující, zda žalobkyně hledala ochranu u státních orgánů, neboť dle judikatury Nejvyššího správního soudu mohou nastat situace, kdy není možné nebo účelné tento postup využít. Žalobkyně odkázala na Zprávu Human Rights Watch z ledna 2018 „*Armenia: Little protection, Aid for Domestic Violence Survivors*“, podle níž i přes schválení zákona o násilí v rodině v roce 2017 ženy a děti zůstávají v nebezpečí, dokud vláda komplexně nezmění způsob, jakým policie reaguje na stížnosti na násilí. Dotazované osoby uvedly, že když týrání nahlásily policistům nebo jiným orgánům, úřady neudělaly nic, co by zabránilo dalšímu násilí, vedlo k vyšetřování případů, nebo přivedlo útočníky k odpovědnosti. Dle zprávy Ministerstva vnitra USA „*Country Report on Human Rights Practices 2017 – Armenia, 20 April 2018*“ bylo v Arménii domácí násilí na ženách rozšířené. Byly hlášeny zprávy o tom, že policisté zejména mimo Jerevan byli v takových případech neochotní a odrazovali ženy od podávání stížností. Závěry žalovaného o nevěrohodnosti výpovědi a nedůvodnosti žádosti jsou dle žalobců důsledkem tendenčního výkladu žalovaného v neprospěch žalobců a zakládají se pouze na domněnkách. Dle judikatury správních soudů nesmí správní orgán vlastními hypotézami znevěrohodňovat výpověď žadatele o mezinárodní ochranu, přičemž některé nesrovnalosti mohou být důsledkem kulturních rozdílů, nervozity žadatele nebo obav z toho, zda je jeho příběh pro udělení mezinárodní ochrany dostačující.

[3] Žalobu zamítl krajský soud napadeným rozsudkem. Krajský soud shrnul, že žalovaný zjistil skutkový stav v potřebném rozsahu a obstaral si dostatek informací o zemi původu, z nichž bylo zjištěno, že v Arménii jsou dostupné prostředky k hájení práv. Jelikož za této situace žalobci nevyužili prostředky ochrany v zemi původu, nelze učinit závěr, že by jim taková ochrana

nebyla poskytnuta. V podrobnostech odkázal krajský soud na závěry žalovaného, s nimiž se zcela ztotožnil.

II. Obsah kasační stížnosti a řízení o ní

[4] Žalobci (dále jen „stěžovatelé“) napadli rozsudek krajského soudu kasační stížností. Napadený rozsudek je podle stěžovatelů nepřezkoumatelný, neboť krajský soud neuvedl ani základní důvody pro zamítnutí žaloby a pouze odkazuje na závěry žalovaného v napadeném rozhodnutí. Krajský soud (stejně jako předtím žalovaný) se nezabýval tím, zda by stěžovatelce byla skutečně poskytnuta efektivní ochrana v zemi původu. Nelze brát ohled pouze na legislativní rámec, podstatné je, zda je možné zákonné prostředky skutečně využít. Realitu násilí na ženách v Arménii přitom stěžovatelka popsala podrobně v žalobě.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že v napadeném rozhodnutí vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu a získal aktuální, transparentní a dohledatelné informace o zemi původu.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[6] Podáním ze dne 2. 9. 2019 vzal žalobce b), který v mezidobí dosáhl zletilosti, kasační stížnost v celém rozsahu zpět. Jelikož řízení o kasační stížnosti je ovládáno dispoziční zásadou, Nejvyšší správní soud řízení o kasační stížnosti žalobce b) zastavil dle § 47 písm. a) ve spojení s § 120 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[7] Podle § 104a s. ř. s. Nejvyšší správní soud kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany odmítne pro nepřijatelnost, jestliže svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele; k tomu, kdy je kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná, existuje početná a ustálená judikatura tohoto soudu. V usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, Nejvyšší správní soud uvedl: *O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v následujících typových případech: 1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu. 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně. 4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu. b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti. Do kategorie zásadních pochybení krajského soudu spadají i vady rozhodnutí krajského soudu, k nimž by musel Nejvyšší správní soud přihlídnout *ex officio* (tzn. zmatečnost řízení před soudem, nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí pro nesrozumitelnost či nedostatek důvodů, nebo jiná vada řízení, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí o věci samé, viz k tomu např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2007, č. j. 2 Azs 137/2006 - 67).*

[8] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přijatelnou, neboť dospěl k závěru, že napadený rozsudek je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

[9] Ve své rozhodovací praxi Nejvyšší správní soud opakovaně vyslovil, že není-li z odůvodnění napadeného rozsudku zřejmé, z jakých důvodů soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení v žalobě a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, nutno pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.; zejména, jde-li o právní argumentaci, na níž je postaven základ žaloby. Soud, který se vypořádává s takovou argumentací, ji nemůže bez dalšího odmítnout, ale musí uvést, v čem její nesprávnost spočívá (rozsudek zdejšího soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publ. pod č. 689/2005 Sb. NSS, a také rozsudek ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52).

[10] Stěžovatelka jako důvod žádosti o mezinárodní ochranu uváděla obavy z domácího násilí, kterému byla vystavena ze strany bývalého manžela. Žalovaný tyto obavy neshledal azylově relevantními ze dvou důvodů (viz bod [2] tohoto rozsudku).

[11] Závěr žalovaného, že bylo možné využít ochrany v zemi původu, stěžovatelka v žalobě napadla konkrétními argumenty. Tvrdila, že možnost ochrany v zemi původu je toliko formální, neboť nový zákon není v praxi uplatňován. K tomu poukazovala na konkrétní citace z dokumentů, které byly použity při zpracování zprávy OAMP (a z nichž i tato zpráva cituje), podle nichž je domácí násilí na ženách v Arménii rozšířené, dle výpovědí dotčených žen jsou policisté nebo jiné orgány často nečinní, neochotní a odrazují od podávání stížností (viz výše bod [2] tohoto rozsudku).

[12] Za této situace bylo na místě, aby se krajský soud těmito námitkami konkrétně zabýval, popřípadě blíže zkoumal, zda mají závěry žalovaného oporu v podkladech shromážděných ve správním spise. Krajský soud toliko konstatoval, že žalovaný obstaral dostatek informací o zemi původu, tyto informace vyjmenoval a obecně dodal, že se s žalovaným ztotožňuje v závěru, že stěžovatelka mohla žádat o ochranu státní orgány v zemi původu, což neučinila. S předestřenou žalobní argumentací se však krajský soud konkrétním způsobem nevypořádal. Napadený rozsudek je tudíž v této části nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Postup krajského soudu by byl jistě přípustný tehdy, pokud by stěžovatelka proti závěrům žalovaného brojila toliko obecnými proklamacemi o nedostatečně zjištěném skutkovém stavu, nezohlednění všech relevantních okolností, nebo označila shromážděné informace toliko obecně za nesprávné či nedostačující. V dané věci však stěžovatelka poukazovala na konkrétní části dokumentů, které byly zdrojem informací žalovaného o zemi původu, na základě nichž dovozovala, že ochrana proti domácímu násilí je v Arménii nedostatečná či nefunkční.

[13] V druhé linii argumentace žalovaný v napadeném rozhodnutí zpochybnil azylovou relevanci samotného příběhu stěžovatelky tak, jak jej v průběhu pohovoru o žádosti vylicila. Poukázal na některé rozpory a zdůraznil, že stěžovatelka dle vlastních tvrzení byla vystavena domácímu násilí již od roku 1993 a v roce 2009 se spolu se synem od bývalého manžela odstěhovala. Od té doby do roku 2016 (kdy Arménii opustila) ji manžel bil výhradně tehdy, když za ním chodila do jeho bytu, třebaže zároveň vypovídala, že se před ním musela skrývat. Na základě těchto skutečností žalovaný zhodnotil, že stěžovatelka po odjezdu z Arménie pouze využila starých potíží s bývalým manželem a ve skutečnosti v zemi původu ohrožena nebyla.

[14] I toto posouzení stěžovatelka v žalobě napadala, třebaže již mnohem obecněji. Podotýkala, že závěry žalovaného jsou tendenční a dle judikatury správních soudů (rozsudek

Krajského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2008. č. j. 47 Az 6/2007 - 93, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2008, č. j. 2 Azs 49/2008) nesmí správní orgán vlastními hypotézami znevěrohodňovat výpověď žadatele o mezinárodní ochranu, přičemž některé nesrovnalosti mohou být důsledkem kulturních rozdílů, nervozity žadatele nebo obav z toho, zda je jeho příběh pro udělení mezinárodní ochrany dostačující.

[15] Krajský soud se předmětnou částí odůvodnění napadeného rozhodnutí nezabýval vůbec a ani na žalobní námítky žádným způsobem nereagoval. I z těchto důvodů je napadený rozsudek nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek krajského soudu podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud vázán právním názorem vyjádřeným výše.

[17] Nejvyšší správní soud ustanovil usnesením ze dne 26. 6. 2019, č. j. 4 As 232/2019 - 27, stěžovatelům zástupkyni pro řízení o kasační stížnosti advokátku Mgr. Silvii Rymlovou. Ustanovené zástupkyni soud v souladu s vyčíslením, které zástupkyně doložila, přiznal odměnu za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a doplnění kasační stížnosti) za každého stěžovatele, sníženou vzhledem k zastupování dvou osob o 20 %, tj. ve výši 4 x 2.480 Kč [11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 7 bodem 5., § 9 odst. 4 písm. d) a § 12 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů], a dále paušální náhradu hotových výdajů za dva úkony právní služby po 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, celkem tedy 10.520 Kč. Částka v této výši bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. září 2019

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu